
Katarina Stekić

Uticaj sličnosti muzičkog ukusa na ocenu kompetentnosti članova radne grupe

*Ranija istraživanja pokazala su kako muzički ukus kao vrednosna orijentacija ima značajan uticaj na stvaranje socijalne privlačnosti. Vrednosne orijentacije predstavljaju merilo po kojem određujemo naš sistem vrednosti. Muzički ukus, a i ukus uopšte, predstavlja dobar marker vrednosnih orijentacija. Ranija istraživanja pokazuju i da sličnost u muzičkom ukusu dovodi do stvaranja zajedničkog osećaja za pokretanje grupne akcije, što nam govori da ukus nije samo stvar estetske prirode, već i socijalne. Kompetentnost za rad je ranijim istraživanjima utvrđena kao osobina onih koji su prethodno ocenjeni kao kompetentni i vredni od strane drugih (Hinds P. J., Carley K. M., Krackhardt D., Wholey D. 2000. *Choosing work group members: Balancing similarity, competence, and familiarity*. Organizational Behavior and Human Decision Processes, 2: 226). Cilj ovog istraživanja je da se ispita uticaj sličnosti u muzičkom ukusu na procenu kompetentnosti osoba za rad u grupi. Uzorak su činili ispitanici uzrasta 15-19 godina. Istraživanje se sastojalo iz dva dela. U prvom delu je ispitanicima dat pilot upitnik za ustanovljivanje njihovog muzičkog ukusa. U drugom delu traženo je da procene kompetentnost za rad osoba predstavljenih tekstualnim opisima. Rezultati su pokazali da su osobe različitog ukusa od ispitanika ocenjene kao manje kompetentne, dok su osobe „neutralnog” i sličnog ukusa ocenjene kao kompetentnije. Između ocena kompetentnosti osoba neutralnog i sličnog muzičkog ukusa nije bilo razlike.*

Katarina Stekić
(1996), Beograd,
Jurija Gagarina
273/5, učenica 3.
razreda Treće
beogradske gimnazije

MENTORI:

Filip Nenadić, student
psihologije na
Filozofskom fakultetu
Univerziteta u Novom
Sadu

Damjan Jugović
Spajić, student
antropologije na
Filozofskom fakultetu
Univerziteta u
Beogradu

Uvod

Kada se bavimo temom ukusa, prva pitanja koja se javljaju su da li se o ukusima može i treba raspravljati kao i da li je ukus samo stvar estetike. Burdije razmatra problem ukusa sa sociološke strane, govoreći o njemu kao jednom od najvažnijih oruđa u klasnoj borbi za uspostavljanje društvene hijerarhije. U klasnim distinkcijama ukus se pojavljuje kao jedno od osnovnih sredstava koja dovode do pojave distinkcije. U tom smislu ukus se dalje povezuje sa pitanjima stepena i vrste obrazovanja i dovodi u vezu sa

idejom „kultivisanosti”, kao jedne od ključnih ideoloških markera klasne distinkcije zasnovane na ukusu. Burdije pored obrazovanja navodi i umetnost kao faktor distinkcije i važan faktor percepcije nečije „kultivisanosti”. On razdvaja tri zone ukusa koje korespondiraju sa nivoom obrazovanja i društvenim klasama. Prva je zona „legitimnog ukusa” koji poseduju „legitimni” radnici, dominantna klasa kojoj pripadaju ljudi sa visokim obrazovanjem. Pripadnici ove klase su samouverene estete koje za svoj muzički ukus biraju dela koja predstavljaju krem visoke umetnosti, a njih kreira i normira sama dominantna klasa po sopstvenim kriterijumima. Druga je zona „srednjeg kova” koja bira niže kotirana muzička dela „visoke” umetnosti. Treća je „popularna” zona, kojoj pripada radnička klasa čiji preferirani muzički ukus podrazumeva dela koja su izgubila na vrednosti pod dejstvom popularizacije (Bourdieu 1984). „Prva zona” „simbolički isključuje” (Bryson 1996) treću, ocenjujući njihov ukus kulturno nižim ili čak ružnim. Kroz ove tri zone jasno se vidi kako je muzički ukus uslovljen klasnom distinkcijom. Sve nam to govori da se o ukusu može i treba raspravljati, kao i da to nije pitanje samo estetske prirode.

Pojam grupe definiše se različito u zavisnosti od samog predmeta istraživanja. Neke grupe možemo odrediti kao „privlačne” jer sadrže veliki broj bliskih prijatelja, dok su neke „impresivne” jer teže istom zajedničkom cilju (Festinger *et al.* 1950). Vrsta grupe koja je značajna za ovo istraživanje jeste radna grupa, tj. grupa za rešavanje problema. Ovakve grupe se razlikuju od ostalih po tome što imaju jasno određen grupni cilj čijem ostvarenju teže svi članovi zauzimanjem stavova, iznošenjem mišljenja ili rešavanjem zadataka. Zadaci se rešavaju prvenstveno diskusijom tj. verbalnom komunikacijom. Ovakve grupe imaju odabranog vođu i jasno određene funkcije ostalih članova. Uloga rukovodioca je ovde veoma značajna jer on usmerava čitavu grupu u određenom smeru i ima pravo da bira i postavlja ostale članove po funkcijama. Zadatak rukovodioca je da obezbedi „demokratsku atmosferu” koja će svim članovima omogućiti ravnopravni udeo u grupnom zadatku (Rot 1983). Pitanjem grupe i „grupne teorije” bavio se i Olson (2002) koji u svojoj knjizi objašnjava i razliku između velikih i malih grupa. Što je grupa veća to postoji više šanse da svaki pojedinac drugačije vrednuje osnovni cilj grupe kojoj pripada. Ta vrednost zadaje „cenu” koju pojedinac mora da „plati” da bi ispunio određeni grupni cilj. Tako vrednost cilja i njegova „cena” dolaze u funkcionalan odnos, koji kontroliše tzv. „kolektivno dobro” kojem svaka grupa teži. „Grupna teorija” nam govori da svaki član grupe reaguje kao pojedinac kad je to neophodno, najpre kad je lični interes stavljen u liniju izbora sa grupnim interesom. To ukazuje da je, bez obzira na veličinu grupe, pojedinac u stanju da stavi lične interese ispred grupnih, čak i ako time sputava interese cele grupe kojoj pripada. Na taj način Olson pokušava da pokaže da preferencije pojedinca, nevezane za „kolektivno dobro” grupe mogu da imaju uticaja na formiranje i budući rad čitave grupe. U ovom radu fokus je na manjoj radnoj grupi adolescenata koji rade na ispunjenju zajedničkog zadatka, pri čemu je formiranje grupe ispitano u kontekstu muzičkog ukusa ispitanika.

Birn (Byrne 1969) je postavio paradigmu za ispitivanje privlačnosti po stavovima (attitude-attraction) i pokazao kako sličnosti u stavovima članova grupe značajno utiču na međuljudsku privlačnost, odnosno nastajanje grupa. U ovom radu Birn predstavlja skalu stavova (Attitude scale) koju koristi kasnije i u istraživanju sa Nelsonom, zajedno sa skalom za merenje stavova unutar grupe (Interpersonal Judgment Scale). Nakon prethodnog popunjavanja upitnika koji sadrži niz heterogenih tema, pomoću ovih skala ispitanici su procenjivali stranca njihovih godina. Procene su vršene na osnovu njegovog pretpostavljenog mišljenja o istim tim temama. Rezultati su pokazali da su ispitanici reagovali na proporciju sličnih stavova više nego na njihov broj. Dakle, ispitanici su osobu ocenjivali kao privlačniju sa povećanjem proporcije sličnih stavova (Byrne i Nelson 1965).

Good i Nelson se ponovo osvrću na ovu temu nekoliko godina kasnije, i koriste istu skalu stavova koju popunjavaju ispitanici jedne grupe, dok ispitanici druge grupe nakon čitanja njihovih popunjenih skala dobijaju priliku da ocene kohezivnost i privlačnost grupe, kao i samu želju za pripadanjem toj grupi (Good i Nelson 1973). Rezultati ovog istraživanja pokazali su da je grupna privlačnost rezultat pozitivne korelacije sličnosti stavova osobe koja procenjuje i stavova grupe. Rezultati su pokazali i procenu kohezivnosti grupe kao rezultata pozitivne korelacije stavova grupe koju osoba procenjuje i stavova same osobe. Prema tome, sličnost u stavovima dovodi do privlačnosti pojedinca prema grupi sa čijim se stavovima podudara.

Empirijska istraživanja pokazala su da su muzički ukusi povezani sa crtama ličnosti (Chamorro-Premuzic i Furnham 2007, prema Boer *et al.* 2011), kao i sa vrednosnim orijentacijama (Hansen i Hansen 1991 prema Boer *et al.* 2011). Prema Fritu (Frith 1981), muzički ukusi su „bedževi”, odnosno specifični stavovi koji ispoljavaju vrednosti njihovih slušalaca. Ovu tvrdnju ispituju u svom istraživanju Rentfrow i Gosling (Rentfrow i Gosling 2007) koji su došli do rezultata da muzički ukus jeste bitan po pitanju stvaranja stereotipa o slušaocima određene vrste muzike. Zavisno od muzičkog žanra ispitanici su se koristili različitim stereotipima pri proceni kvaliteta ličnosti, vrednosnih orijentacija, preferenciji ka drogama i alkoholu, i osobinama ličnosti. Tako su, npr. slušaoci religiozne muzike ocenjeni kao značajno „kvalitetnije ličnosti” od slušalaca pop muzike. To je primer služenja stereotipom o religioznim ljudima konkretno u Teksasu, gde je sprovedeno istraživanje među studentima (Rentfrow i Gosling 2007). Sudeći po tome, religiozne ličnosti su kvalitetnije osobe, pa oni koji slušaju religioznu muziku su takođe kvalitetnije ličnosti. Ovo istraživanje pokazalo je i kako se ispitanici uspešno pronalaze u stereotipima svog preferiranog muzičkog žanra, te kako muzički ukus funkcioniše kao ideološki marker za ocenjivanje nečijih kvaliteta i osobina.

Borova (Boer 2009) je u svom doktorskom radu navela da su muzički ukus i vrednosne orijentacije, odnosno procene, dosledno povezani. U ovom radu navodi da, prema Krosu (Cross 2001), sličnost u muzičkom ukusu dovodi do potrebe za grupnom akcijom sa određenim zajedničkim

ciljem. Možemo zaključiti da sličnost u ukusu nije samo stvar estetske, već i socijalne prirode.

Borova je sa saradnicima sprovedla istraživanje sa ciljem da ispita kako muzički ukus stvara veze među ljudima. Ispitujući tri aspekta: muzički ukus kao indikator sličnosti u vrednosnim orijentacijama, sličnost u vrednosnim procenama koja dovodi do socijalne privlačnosti i uticaj kulturnog konteksta na prva dva aspekta, Borova je pokazala da vrednosne procene prenesene kroz muzički ukus više doprinose društvenom spajanju nego crte ličnosti (Boer *et al.* 2011). Ispitivanje prvog aspekta sastojalo se iz dva dela. U prvom delu traženo je od ispitanika da zamisle da se upoznaju sa osobama određenog muzičkog ukusa, a zatim da ocene koje vrednosti ta osoba može da ima, kao i svoj nivo socijalne privlačnosti prema toj osobi. U drugom delu su se ispitanici izjašnjavali o sopstvenim muzičkim ukusima i vrednosnim orijentacijama. Rezultati su pokazali da slični muzički ukus može da podstakne socijalnu privlačnost, i da je razlog tome upravo podudaranje vrednosnih orijentacija koje ima zamišljena osoba sa vrednosnim orijentacijama ispitivača. Ispitivanje drugog aspekta imalo je za cilj da potvrdi rezultate prvog, poređenjem uticaja vrednosnih orijentacija i crta ličnosti na socijalnu privlačnost. Ovde su rezultati pokazali da vrednosne orijentacije imaju značajniju ulogu u socijalnoj atrakciji nego crte ličnosti. Isto ispitivanje prva dva aspekta sprovedeno je o sopstvenim muzičkim ukusima i vrednosnim orijentacijama kineske populacije (Boer *et al.* 2011), a rezultati su potvrdili primenjivost ovog modela nezavisno od kulturne pripadnosti. Zaključno, sličnosti u muzičkom ukusu kao vrednosnoj orijentaciji dovode do stvaranja socijalne privlačnosti.

Pored uticaja muzičkog ukusa na socijalnu privlačnost, sprovedena su i istraživanja o uzajamnom odnosu privlačnosti pojedinac-grupa po pitanju kompetentnosti. Hinds (Hinds *et al.* 2000) je sprovedla istraživanje među zaposlenima sa ciljem da otkrije po kom principu biramo ljude za članove grupe ili tima. Rezultati ovog istraživanja su pokazali da najradije biramo ne samo one koji su već ocenjeni kao kompetentni i vredni, već i ljude iste „rase”, što potvrđuje duboko ideološku prirodu ovog odabira.

Prethodno navedena istraživanja su pokazala da sličan muzički ukus dovodi do veće socijalne privlačnosti, dok o različitom muzičkom ukusu kao uzroku smanjenja društvene privlačnosti do sada nije bilo reči. Sličnost u muzičkom ukusu do sada nije dovođena u vezu sa procenom kompetentnosti osobe za određeni grupni zadatak. Istraživanja nisu pokazala postojanje povezanosti muzičkog ukusa sa razumevanjem kompetentnosti određene osobe za rad, niti da se muzički ukus smatra relevantnim kriterijumom za odabir članova radne grupe (Hinds *et al.* 2000). Uticaj stereotipa o slušaocima određene vrste muzike je ispitivan po parametrima procene ličnih kvaliteta i vrednosti (Rentfrow i Gosling 2007), ali takođe nije dovođen u vezu sa kompetentnosti za određeni grupni zadatak.

Koristeći se zaključcima o sličnostima u stavovima kao indikatorima socijalne privlačnosti do kojih je Borova došla (Boer *et al.* 2011), postavlja se pitanje da li sličnost u stavovima u kontekstu muzičkog ukusa dovodi do odabira osoba za radnu grupu. Istraživanje sprovedeno u ovom radu ispituje

da li se pridaje važnost muzičkom ukusu pri procenjivanju kompetentnosti za rad članova grupe, kada su sve druge karakteristike značajne za njenu procenu ujednačene. Kompetentnost za rad u našem istraživanju operacionalizovana je preko visokih ocena produktivnosti, efikasnosti, morala, želje za radom u grupi, osećaja pripadnosti grupi i ličnih osećanja prema grupi. Drugim rečima, cilj ovog istraživanja je da se ispita da li će procenjivači ocenjivati osobe njima sličnog muzičkog ukusa kao kompetentnije i radije ih birati za članove radne grupe, kao i da li će osobe različitog ukusa ocenjivati kao manje kompetentne. Pored privlačnosti, u radu se ispituje i odbojnost, pošto se razmatra i kako različit muzički ukus može da utiče na našu procenu kompetentnosti članova grupe.

Metod

Istraživanje se sastojalo iz dva dela. U prvom delu je ispitanicima dato da popune pilot upitnik pomoću koga je utvrđen njihov muzički ukus. U glavnom delu istraživanja od istih ispitanika traženo je da ocene radnu kompetentnost četiri osobe predstvljene kratkim tekstualnim opisima.

Uzorak. Uzorak je bio prigodan i sastojao se od 47 osoba oba pola, uzrasta 15-19 godina – polaznika Istraživačke stanice Petnica i srednjoškoolaca iz Prve, Treće i Devete beogradske gimnazije, Vojne gimnazije u Beogradu, Zemunske gimnazije, te beogradskih Škole za negu lepote, Pravno birotehničke škole „Dimtrije Davidović“ i Elektro-tehničke škole „Rade Končar“.

Varijable. Nezavisna varijabla je slaganje muzičkog ukusa ispitanika i procenjene osobe, ustanovljeno prethodnim pilot istraživanjem, koja u ovom slučaju ima tri nivoa: preferirani, omraženi i neutralni muzički ukus ispitanika. Na prva dva nivoa (omraženi i preferirani) ispitanici su se izjašnjavali o muzičkom žanru koji pripada opisu tog nivoa. Za treći (neutralni, kontrolni) nivo odabran je žanr koji ne potpada pod prva dva nivoa. Među najčešće pomenutim žanrovima su džez, klasika, rok, pop, folk itd.

Zavisna varijabla je ispitanikova procena kompetentnosti izmišljenih osoba, opisanih kratkim tekstovima (prilog 2). Za procene je korišćena skala Terstonovog tipa.

Instrument. Za pilot istraživanje korišćen je upitnik sastavljen od deset pitanja otvorenog tipa. Tri pitanja bila su u vezi sa muzičkim ukusom (koji muzički žanr ispitanici vole da slušaju, koju vrstu muzike vole da slušaju kada izađu i koju vrstu muzike ne vole da slušaju). Ostala pitanja ticala su se njihovih interesovanja i mišljenja o grupnom radu, kao i kvaliteta pojedinca neophodnih za uspešan grupni rad, što je imalo za cilj da sakrije pravi cilj istraživanja od ispitanika.

Za glavni deo istraživanja korišćena je Terstonova skala stavova sa ponuđenim ocenama produktivnosti u grupi, efikasnosti, osećaja pripadnosti grupi, morala, ličnih osećanja prema grupi i mogućnosti grupnog rada. Svaka tvrdnja na skali imala je 6 ponuđenih odgovora, pri čemu su odgovori koji najviše potvrđuju kompetentnost ocenjivani sa 6 bodova, a

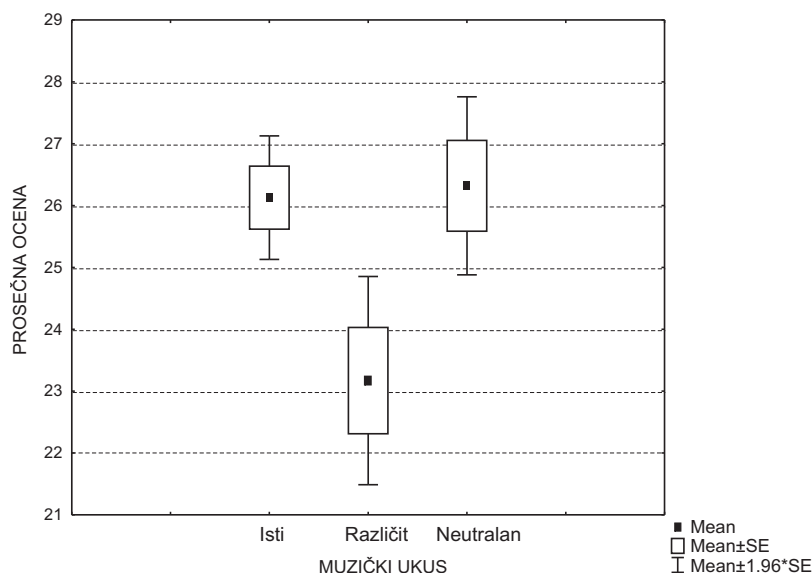
najmanje jednim bodom. Odgovori su poređani gradacijski tako da skala bude intervalna. Ispitanik je birao samo jednu tvrdnju kao odgovor koja predstavlja njegovu procenu koliko je određena osobina prisutna kod opisane osobe (od veoma natprosečnog do veoma ispod proseka). Primer skale prikazan je u prilogu 1.

Postupak. U prvom delu istraživanja je svim ispitanicima dato da popune pilot upitnik. Iz ovog upitnika dobijene su informacije o muzičkom ukusu svakog ispitanika na nivou preferiranog i omraženog ukusa. „Neutralni” žanr biran je među žanrovima koje ispitanik nije naveo u svom izboru. Svaki ispitanik koji je pravilno popunio pilot upitnik učestvovao je u glavnom delu istraživanja (47 od 60 ispitanika). U glavnom eksperimentu data su im četiri teksta koji opisuju po jednu osobu, njena interesovanja, muzički ukus i njen način rada u timu. Ove osobe su predstavljene tako da po svim karakteristikama vezanim za kompetentnost za rad u grupi budu veoma slične, ali da se razlikuju po muzičkom ukusu. Dve od četiri osobe opisane su kao da slušaju istu vrstu muzike kao i ispitanik (isti ili sličan muzički ukus), jedna vrstu za koju se ispitanik izjasnio da ne voli (različit muzički ukus), i jedna osoba neutralnu vrstu koju ispitanik nije pomenuo (neutralan muzički ukus). Za predstavnike nivoa preferiranog ukusa uzeta su dva teksta jer je u pilot upitniku od ispitanika traženo da navedu najviše tri muzička žanra koja vole da slušaju, dok je tražen samo jedan omraženi žanr. Ispitaniku je rečeno da zamisli da je kapiten tima koji treba da radi na određenom grupnom zadatku i da treba da odabere osobe za svoj tim. Balansiranjem se raspored muzičkog ukusa ispitanika menjao kroz četiri različite kombinacije (latinski kvadrat). Pri tome je 12 ispitanika imalo jednu kombinaciju, 12 drugu, 12 treću i 11 četvrtu. Procenjujane osobe iz teksta su bile istog pola kao i ispitanici.

Rezultati i diskusija

Pri analizi izračunat je prosek ocena svakog ispitanika za svih šest stavki iz upitnika na sva tri nivoa nezavisne varijable (slika 1). Prosečne ocene ispitanikovih odgovora izvedene su iz zbira ocena sa Terstonove skale, pri čemu su odgovori a-f (videti prilog 1) nosili vrednosti 6-1 (a = 6, f = 1). Za analizu podataka korišćena je analiza varijanse za ponovljena merenja. Rezultati su pokazali da postoji statistički značajan uticaj sličnosti muzičkog ukusa pri oceni kompetentnosti ($F(2, 92) = 6.659, p < 0.05$). Pošto se F-test pokazao značajnim, za utvrđivanje međugrupnih razlika korišćen je naknadni Scheffe-ov test. Rezultati ovog testa pokazali su da se osobe koje imaju neutralan (prosek: 26.32) i preferirani (prosek: 26.13) muzički ukus kao i ispitanik, procenjuju statistički značajno kompetentnijim od osoba koje preferiraju ispitaniku omraženi muzički ukus (prosek: 23.17).

Rezultati pokazuju značajnu razliku između procena osoba različitog (odnosno omraženog) i neutralnog/preferiranog ukusa. Više ocene osoba sa neutralnim i preferiranim ukusa mogu se objasniti već pomenutim rezulta-

Slika 1.
Prosečna ocena procenjivanih osoba na tri različita nivoa sličnosti muzičkog ukusa.

Figure 1.
Average rating of the estimated persons on the three different levels of music taste similarity: (from left) same, different, and neutral.

tima istraživanja koje je sproveda Borova sa saradnicima (Boer *et al.* 2011), tj. time da je sličnost u muzičkom ukusu, kao vrednosna orijentacija, mogla da dovede do viših ocena kompetentnosti. Nedostatak razlike između ocena osoba neutralnog i sličnog ukusa mogao je biti rezultat načina biranja neutralnog ukusa. Zbog toga bi u narednim istraživanjima možda trebalo dodati pilot upitniku pitanje vezano za neutralni ukus, gde bi on bio operacionalizovan kao muzički žanr koji bi ispitanicima u najmanjoj količini promenio mišljenje o njegovom slušaocu. Pošto su osobe omraženog ukusa ocenjene kao najmanje kompetentne, možemo preformulisati pretpostavku koju je postavila Borova i istaći da razlike u stavovima (muzičkom ukusu) dovode do socijalne odbojnosti u većoj meri nego što sličnosti u stavovima dovode do privlačnosti.

Tekstovi su sastavljeni tako da osobe opisane u njima budu slične po svim parametrima osim po muzičkom ukusu. Uparivanjem opisa osoba s različitim muzičkim ukusima moglo je doći do, možda, manje verovatnih kombinacija. npr. mirna osoba voli da čita ozbiljne knjige i uz čitanje sluša hip hop ili metal muziku. Ovakve situacije su mogle ispitanike dovesti do disonance zbog stereotipa koji profile osoba povezuju sa određenim muzičkim ukusima, o kojima govori istraživanje Rentfroua i Goslinga (Rentfrow i Gosling 2007). Dakle, ispitanike su sami stereotipi mogli da navedu na zaključke o radnom kvalitetu osoba, a nepoklapanje muzičkog ukusa sa stereotipom moglo je ispitaniku više da utiče na ocenu nego sam muzički ukus (npr. „kako je moguće da mirna osoba sluša metal kad su metalci argesivni”). Ovo bi se moglo proveriti analizom odgovora ispitanika gde bi se poredile ocene date za osobe koje slušaju različite žanrove (npr. „metalci” naspram „rokera” ili „folkera”), nezavisno od toga da li taj žanr ispitanik rado sluša ili ne.

Takođe, moguće je da je starost ispitanika bila važan faktor. Odnos prema muzičkom ukusu varira po važnosti u različitim starosnim dobima. Pošto su za uzorak birani adolescenti, postoji šansa da bi kod starijih ispitanika došlo do drugačijih rezultata. U stvarnom poslovnom okruženju odraslih, gde su efikasnost i produktivnost u radu na prvom mestu, muzički ukus možda ne bi imao značaja u izboru. Pored starosti, Burdije (Bourdieu 1984) navodi i druge faktore relevantne pri društvenoj distinkciji na osnovu ukusa. Ispitivanje ovih distinktivnih karakteristika (starosti, obrazovanja, socijalnog statusa itd.) moglo bi biti predmet budućih istraživanja.

Pri analizi rezultata izračunat je samo prosek ocena za svih šest stavki iz upitnika, a nisu uzete u obzir razlike u ocenama za svaku od stavki. Ovo bi bilo relevantno ako bi postojala razlika između ocena produktivnosti i efikasnosti u odnosu na ostale ocene koje se tiču ličnih osećanja i želja. Veće ocene u ovim aspektima pokazale bi zanemarljivost ličnih mera i dodatno stavile fokus na ocenu kompetentnosti po muzičkom ukusu. Takođe, postoji mogućnost da osobe budu ocenjene kao jednako produktivne i efikasne, ali da ocene ličnih osećanja, želje za radom u grupi i osećaja pripadnosti grupi budu drastično niže ili više, što bi dovelo do promene rezultata.

Zaključak

U ovom istraživanju ispitan je uticaj sličnosti muzičkog ukusa na ocenu kompetentnosti članova radne grupe, odnosno kako će na ocenu kompetentnosti uticati: (1) sličan muzički ukus u vidu povećavanja ocene, i (2) različit ukus u vidu smanjenja ocene. Za ocenu kompetentnosti korišćene su ispitanikove ocene produktivnosti, efikasnosti i moralnih kvaliteta potencijalnih članova grupe, osećaja pripadnosti grupi (koliko ispitanici smatraju da bi se osoba uklopila u njihovu grupu), ličnih osećanja prema grupi (koliko se ta osoba ispitaniku sama po sebi dopada) i želje za radom u toj grupi. Razlika između prosečne ocene članova grupe koji slušaju istu (preferiranu) i neutralnu muziku nije značajna. Neutralan ukus se pokazao jednako dobro ocenjen, kao i isti (preferiran) ukus. U slučaju kada je muzički ukus između procenjivača i procenjivane osobe bio različit, procena kompetentnosti bila je značajno niža nego u druga dva slučaja. Iz ovoga možemo zaključiti da je muzički ukus bitan faktor pri ocenjivanju članova radne grupe u polju kompetentnosti za rad.

Prethodna istraživanja (Boer 2009; Boer *et al.* 2011) koja su korišćena kao paradigma za ovo istraživanje pokazala su kako sličan muzički ukus stvara socijalnu privlačnost, što i ovo istraživanje donekle pokazuje, dok o različitom muzičkom ukusu kao uzročniku socijalne odbojnosti nije bilo reči. Po Gudu i Nelsonu (Good i Nelson 1973) socijalna privlačnost je uslovljena sličnostima u stavovima, a iz ovog istraživanja možemo zaključiti da je i procena kompetentnosti takođe. Konačno, možemo postaviti pitanje da li različit muzički ukus, pored nižih procena kompetentnosti, može dovesti i do socijalne odbojnosti, što bi bila pogodna ideja za dalja ispitivanja.

Literatura

- Boer D. 2009. Music makes the people come together. Social functions of music preferences for young people across cultures. Doctoral dissertation. Dostupno na: <http://researcharchive.vuw.ac.nz/xmlui/bitstream/handle/10063/1155/thesis.pdf?sequence=1>
- Boer D., Fischer R., Strack M., Bond M. H., Lo E., Lam J. 2011. How shared preferences in music Create Bonds Between People: Values as the Missing Link. *Personality and Social Psychology Bulletin*, **37**: 1159.
- Bourdieu P. 1984. *Distinction: A social critique of the judgment of taste*. Cambridge: Harvard University Press
- Bryson B. 1996. Anything but heavy metal: Symbolic exclusion and musical dislikes. *American Sociological Review*, **5**: 884.
- Byrne D. 1969. Attitudes and attraction. *Advances in experimental social psychology*, **4**: 35.
- Byrne D., Nelson D. 1965. Attraction as a linear function of proportions of positive reinforcements. *Journal of Personality and Social Psychology*, **6**: 659.
- Cross I. 2001. Music, mind and evolution. *Psychology of Music*, **29**: 95.
- Festinger L., Schacter S., Back K. W. 1950. *Social pressures in informal groups: A study of human factors in housing*. Stanford: Stanford University Press
- Frith S. 1981. *Sound effects. Youth leisure and the politics of rock 'n' roll*. New York: Pantheon
- Good L. R., Nelson D. A. 1973. Effects of person-group and intragroup attitude similarity on perceived group attractiveness and cohesiveness. *Psychological Reports*, **33**: 551.
- Hinds P. J., Carley K. M., Krackhardt D., Wholey D. 2000. Choosing work group members: Balancing similarity, competence, and familiarity. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, **2**: 226.
- Olson M. 2002. *The logic of collective action: Public goods and the theory of groups*. Cambridge: Harvard University Press
- Rentfrow P. J., Gosling S. D. 2007. The content and validity of music-genre stereotypes among college students. *Psychology of Music*, **35**: 306.
- Rot N. 1983. *Psihologija grupa*. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva

The Effect of Music Taste Similarity on Competence Ratings of Work Group Members

Former studies have indicated that taste in music as a value orientation has significant influence on creating social attraction. Value orientations represent a measure by which we determine our value system. Taste in music, as well as any taste at all, is a good marker of value orientations thanks to its importance in forming class distinction. In class distinction, according to Bourdieu, the dominant class sets and forms criteria of taste for itself, but for other classes, as well. Former research also shows that similarity in music taste leads to creating a joint sense in shared group action, which tells us that it is not merely a matter of esthetics, but a social matter as well. Work competence was specified in former studies as a feature of those who have previously been estimated as competent and hard working by others. In this study, it is measured through given ratings on a Thurstone judgement scale. This study explores influence of similarity in musical taste on competence assessment for potential work group members. The sample consisted of participants aged 15-19. Taste in music was established through a pilot study. Every participant was given descriptions of persons who could have had a similar taste in music as the participant, a different taste in music, meaning the one that the participant claims they do not like, or a neutral taste, meaning the one that was not listed by the participant in the pilot study. Participants were given descriptions of persons out of which they had to choose some as their work group members, being captains of the group. They were then asked, as a way to choose them, to rate those persons by productivity, efficiency, moral, feeling of belonging to the group, personal feelings towards the group, and willingness for group work. The results have shown that persons with different tastes in music were rated as less competent, while persons with neutral or similar taste as the participant were rated as more competent. There was no difference in ratings between persons with neutral and similar taste. As former studies have indicated, similarities in music preferences create social bonds. The conclusion of this study is that differences in music preferences can lead to social distinction. We could also conclude that not only social attraction is effected by dissimilarities in music taste, but competence ratings as well. Further studies might test whether dissimilarities in attitudes can have an effect on social distinction, besides similarities providing social bonds.

Prilozi

Prilog 1: Skala Terstovonog tipa za procenjivanje radne kompetentnosti korišćena u ovom istraživanju

Produktivnost (izaberite samo jednu opciju):

- a) Verujem da bi ova osoba bila veoma natprosečno produktivna u mojoj grupi.
- b) Verujem da bi ova osoba bila natprosečno produktivna u mojoj grupi.
- c) Verujem da bi produktivnost ove osobe u mojoj grupi bila blago iznad proseka proseka.
- d) Verujem da bi ova osoba bila prosečno produktivna u mojoj grupi.
- e) Verujem da bi produktivnost ove osobe u mojoj grupi bila ispod proseka.
- f) Verujem da bi produktivnost ove osobe u mojoj grupi bila veoma ispod proseka.

Efikasnost (izaberite samo jednu opciju):

- a) Verujem da bi ova osoba bila veoma natprosečno efikasna u mojoj grupi.
- b) Verujem da bi ova osoba bila natprosečnoefikasna u mojoj grupi.
- c) Verujem da bi efikasnost ove osobe u mojoj grupi bila blago iznad proseka proseka.
- d) Verujem da bi ova osoba bila prosečno efikasna u mojoj grupi.
- e) Verujem da bi efikasnost ove osobe u mojoj grupi bila ispod proseka.
- f) Verujem da biefikasnost ove osobe u mojoj grupi bila veoma ispod proseka.

Osećaj pripadnosti grupi (izaberite samo jednu opciju):

- a) Verujem da bi ova osoba bila veoma natprosečna u osećaju pripadnosti mojoj grupi.
- b) Verujem da bi ova osoba bila natprosečna u osećaju pripadnosti mojoj grupi.
- c) Verujem da bi osećaj pripadnosti ove osobe mojoj grupi bio blago iznad proseka proseka.
- d) Verujem da bi ova osoba bila prosečna u osećaju pripadnostimojoj grupi.
- e) Verujem da bi osećaj pripadnosti ove osobe mojoj grupi bio ispod proseka.
- f) Verujem da bi osećaj pripadnosti ove osobe mojoj grupi bio veoma ispod proseka.

Moral (izaberite samo jednu opciju):

- a) Verujem da bi ova osoba bila veoma natprosečno moralna u mojoj grupi.

- b) Verujem da bi ova osoba bila natprosečno moralna u mojoj grupi.
- c) Verujem da bi moral ove osobe u mojoj grupi bio blago iznad proseka proseka.
- d) Verujem da bi ova osoba bila prosečno moralna u mojoj grupi.
- e) Verujem da bi moral ove osobe u mojoj grupi bio ispod proseka.
- f) Verujem da bi moral ove osobe u mojoj grupi bio veoma ispod proseka.

Lična osećanja (izaberite samo jednu opciju):

- a) Verujem da bi mi se ova osoba u mojoj grupi veoma svidela.
- b) Verujem da bi mi se ova osoba u mojoj grupi svidela.
- c) Verujem da bi mi se ova osoba u mojoj grupi pomalo svidela.
- d) Verujem da mi se ova osoba ne bi preterano ni sviđala, niti mi smetala u mojoj grupi.
- e) Verujem da mi se ova osoba u mojoj grupi pomalo ne bi svidela.
- f) Verujem da mi se ova osoba u mojoj grupi veoma ne bi svidela.

Zajednički rad na projektu (izaberite samo jednu opciju):

- a) Verujem da bih veoma uživao/la u zajedničkom radu sa ovom osobom.
- b) Verujem da bih uživao/la u zajedničkom radu sa ovom osobom.
- c) Verujem da bih pomalo uživao/la u zajedničkom radu sa ovom osobom.
- d) Verujem da mi se zajednički rad sa ovom osobom ne bi ni svideo, niti bi mi smetao.
- e) Verujem da mi se pomalo ne bi svideo zajednički rad sa ovom osobom.
- f) Verujem da mi se veoma ne bi svideo zajednički rad sa ovom osobom.

Prilog 2: Tekstovi koji sadrže opise ocenjivanih osoba

Napomena: Prazna mesta su popunjavana različitim muzičkim stilovima ili žanrovima. Imena u tekstu su menjana zavisno od pola ispitanika, te su imena Marko, Jovan, Ivan i Đorđe kod ispitanika ženskog pola menjana imenima Marija, Jelena, Tamara i Nevena.

Marko je veoma komunikativan. Voli da upozna nove ljude. Izlazi na mesta gde najviše voli da sluša _____. Ipak, kod kuće mu najviše prijaa da sluša _____. Voli da gleda filmove u slobodno vreme. Redovno se bavi sportom i odličan je đak. Vrlo je produktivan u timskom radu. Njegovi prijatelji kažu da je prijatno raditi sa njim, ali da ponekad ume da bude neprijatan kada neko ne prihvata njegove ideje.

Jovan je vrlo inteligentan. Slobodno vreme provodi čitajući knjige. Voli da izađe sa društvom, pogotovo na mesta gde se pušta _____. Takođe mu prijaju zvuci _____. Bavi se sportskim aktivnostima kada može, smatra da je sport bitan za zdravo telo i duh. Odgovoran je i na vreme ispunjava svoje obaveze, što njegovi prijatelji kod njega veoma cene. Ipak, često im zasmeta što voli da pametuje, iako se uglavnom pokaže kao veoma produktivan član tima.

Ivan je uvek nasmejan i pozitivan. Ima puno prijatelja koji tvrde da na njega mogu da se oslone. Često izlazi sa društvom, uglavnom po kaficima gde se pušta _____. U slobodno vreme voli da trči, i tad mu je na plej listi uvek _____. Grupni rad mu prija, ali mu smeta kada se ostali članovi tima previše oslanjaju na njega. Oni koji su radili s njim tvrde da je previše preduzimljiv i da često voli da ceo rad preuzme na sebe.

Đorđe je mirna osoba. Ne voli da izlazi, više mu prija da provede večer uz dobru knjigu i _____ muziku. Zanimaju ga često aktivnosti u sportu. Jedan je od najboljih đaka u školi, i uvek je spreman da pomogne drugima. Voli da radi sam, ali se vrlo dobro snalazi i u grupnom radu. Drugovi ga opisuju kao povučenog, ali obavezno dodaju da im prija grupni rad sa njim, pogotovo zbog njegove odgovornosti i produktivnosti.

